

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 3 april 1900, kl. 1 e. m.

*Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, med
anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl.
Maj:t angående rättighet till utskänkning af vin och
maltdrycker å lägerplatser.*

Till utskottet hafva hänvisats dels en af herr *W. Styrlander* med instämmande af ett större antal andra ledamöter af kammaren väckt motion (n:o 158), hvari föreslås:

att Riksdagen ville anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t vidtaga den förändring i kongl. förordningen angående försäljning af vin, malt-drycker m. m., att rättighet till utskänkning af vin och malt-drycker å lägerplatser, äfven om den afser kortare tid än år, icke må beviljas under annan tid och utsträckning än den, som vederbörande kommunal-stämman tillstyrkt,

dels en motion (n:o 170), väckt af herrar *Joh. Sjöberg* och *J. Bengtsson* i Häradsköp, deri motionärerna hemställa,

att Andra Kammarén för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om sådant tillägg till 9 § i förordningen af den 24 oktober 1885, att all utskänkning af vin och malt-drycker under sön- och helgdagar varder förbjuden vid läger eller andra vapenöfningsmöten.

Såsom stöd för sitt förslag anför herr *Styrlander* följande:

Genom 7 § af gällande förordning angående försäljning af vin, malt-drycker m. m. har en betydlig inskränkning gjorts i den genom § 5 af samma förordning kommunerna tillerkända sjelfbestämningsrätt i fråga om utskänkning af vin och malt-drycker, i det att denna rätt fullständigt suspenderats, då det blir fråga om utskänkning af vin och

Bih. till Riksd. Prot. 1900. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 11 Häft. (N:o 13).

maltdrycker under kortare tid än år, i hvilket fall Konungens befallningshafvande har ensam beslutanderätt i frågan.

Att denna suveräna magt gent emot kommunerna, hvilken blifvit lagd i Konungens befallningshafvandes händer, icke alltid varit gagnelig, torde bäst bevisas deraf, att klagomål under längre tid försports från de kommuner, som mot sin vilja fått dylik utskänkning, hvilken särskildt å flere af våra lägerplatser skapat fullständiga ölkrogar, å hvilka icke allenast de värnpliktige, utan jemväl en större allmänhet fått tillfredsställa sitt begär efter rusdrycker.

Men ehuru kommunerna icke fått ha ett enda ord med, då det gällt att bevilja dylika rättigheter, ja, ehuru dylika rättigheter till och med för utskänkning åt allmänheten beviljats, ehuru kommuner på det bestämdaste protesterat deremot, hafva kommunerna dock fått dragas med alla de oordningar och störande uppträden, som blifvit en följd af utskänkningen, hvilkens svåraste verkningar känts inom den del af kommunerna, som är belägen utanför lägerplatsen, och å hvilken del af kommunerna militärbefälet icke är ansvarigt för ordningens upprätthållande, utan der ordningen skall uppehållas af en landtpolis, som har ett vidsträckt distrikt att bevaka.

Särskildt har det förderfliga inflytandet af dessa lägerkrogar visat sig under sön- och helgdagar, då stora menniskoskaror samlas till lägren.

Och såsom ytterst sorgligt måste det ju betraktas, att, ehuru kommuner förut haft fullständigt förbud mot utskänkning af rusdrycker under sön- och helgdagar, i följd hvaraf sabbaten förflutit lugnt och stilla, efter lägerkrogarnas tillkomst fylleri, slagsmål och ogerningar af alla slag hört till ordningen för söndagarna.

Framför allt har det väckt allvarligt bekymmer inom flera sådana kommuner, att utskänkningen skall få omfatta jemväl den allmänhet, som icke är sysselsatt å lägerplatsen, samt att de klagomål, som hos Kongl. Maj:t anförts mot Konungens befallningshafvandes beslut om dylik fri utskänkingsrätt, lemnats utan afseende, äfven om de klagande utgjorts af kommunala myndigheter.

Såsom betecknande för frågan kan ock omnämnas, att å åtminstone ett par af dessa lägerplatser en stor del, å en ända till 80 procent af stamtruppen petitionerat om utskänkningens borttagande, hvilket tyder på att militärerna sjelfva inse, att det är ovärdigt för vårt land att inrätta krogar, der landets ungdom skall erhålla sin militära uppfostran.

Då man känner till, att innehafvarne af dylika utskänkingsrättigheter få betala ganska dyr afgift till regementena, och då man

vidare vet, att dessa afgifter, användas för regementenas behof, kan man ju å ena sidan icke förvåna sig öfver vederbörandes beredvillighet att tillstyrka dylika rättigheter jemväl beträffande utskänkningsen åt allmänheten; men man kan å andra sidan icke värja sig från den tanken, att kommunerna vore mera skickade att afgifva yttrande öfver ansökningarna än vederbörande regementschefer.

För min egen del har jag visserligen den åsigten, att det skulle vara lika lätt att från lägerplatserna borttaga utskänkningsen af vin och maltdrycker som det var att borttaga brännvinsutskänkningsen, men då den allmänna meningen icke ännu torde vara mogen för en dylik åtgärd, vill jag inskränka mig till att föreslå sådana åtgärder, som redan nu torde ha en stark opinion för sig, och hvilka kunna sammanfattas i den grundsatsen, att ingen kommun skall kunna påtvingas en krog.

De senast nämnda motionärerna anföra som skäl för sin hemställan:

Vid 1897 års riksdag väcktes af undertecknade jemte tvenne andra af kammarens ledamöter en motion, n:o 78, om ett tillägg till § 9 af kongl. förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. af den 24 oktober 1885 i det syfte, att utskänkning af vin och maltdrycker skulle vid lägerplatser eller andra vapenöfningsmöten vara förbjuden under sön- och helgdagar.

Som denna motion då vann Andra Kammarens bifall, och då sedan dess så många intyg från skilda orter af landet kommit oss till del, hvilka alla samstämmigt angifva de stora olägenheter, dessa utskänkingsställen förorsaka, i synnerhet å sön- och helgdagar, på lägerplatserna, så våga vi på grund deraf samt af de skäl, som i förenämnda motion äro andragna, härmed å nyo vördsamt föreslå — — —.

Utskottet har fått sig meddelade åtskilliga handlingar, afsedda att styrka befintligheten af de i motionerna omnämnda missförhållandena.

Med erkännande af den behjertansvärda afsigten med herr Styrlanders motion, tror dock utskottet ej, att de af motionären anförda förhållandena böra betinga en sådan ändring i gällande lagstiftning, som motionären åsyftar. En naturligare konsekvens af det resonnement, hvarmed motionären inleder sin framställning, hade varit ett förslag om inskränkning under sön- och helgdagar af den ifrågavarande utskänk-

ningen. Utskottet förmenar ock, att den rätt, som motionären vill medgifva de kommunala myndigheterna att bestämma öfver utskänkningen å lägerplatserna, skulle med hänsyn dertill, att de särskilda truppförbanden få anses som en kommun i kommunen, vara olämplig och kunna föranleda till högst olika bestämmelser för olika läger samt vålla förvecklingar och svårigheter för truppförbanden.

Den rätt, som i nu berörda hänseende möjligen skulle kunna inrymmas åt kommunerna, vore, enligt utskottets mening, att de med hänsyn till den olägenhet, som ovedersägligen af ifrågavarande utskänkning i vissa fall vållas desamma, lemnades tillfälle att yttra sig öfver ansökningar om dylik utskänkingsrätt samt föreslå åtgärder till dessa olägenhetens förekommande.

Emellertid torde det, som i motionerna framhållles, vara ostridigt, att oordningar förekommit på och vid en del lägerplatser och att, om också dessa oordningar ej ensamt vållats af utskänkningen från markententerierna, densamma dock ej varit utan all skuld dertill.

I synnerhet torde detta vara förhållandet under sön- och helgdagar, då en större mängd civila besökare samlas å meranämnda platser. Särskildt å sådana dagar vore det helt visst en ej ringa fördel, om serveringen af vin och maltdrycker endast vore tillåten vid måltiderna åt spisande gäster.

Då, såsom af bifogade kongl. bref framgår, inskränkning i berörda utskänkning med nuvarande lagstiftning ej är lätt att vinna, torde något i antyddå rigtning böra åtgöras. Utskottet vill derfor, med anledning af de väckta motionerna, hemställa, att Andra Kammaren måtte för sin del besluta,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anholder, det täcktes Kongl. Maj:t efter utredning taga i öfvervägande, huruvida ej utskänkning å lägerplatser af vin och maltdrycker må kunna varda förbjuden under sön- och helgdagar utom vid måltiderna åt spisande gäster.

Stockholm den 3 april 1900.

Å utskottets vägnar:

JULIUS CENTERWALL.

Bilagor.

Till Konungen.

Missnöjd med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Vesternorrlands län resolution den 24 nästlidne april och landshöfdingembetets utslag den 23 nästlidne juni, rörande medgifven rättighet till utskänkning af vin och maltdrycker å Sollefteå lägerplats under pågående bevaringsmöten derstädes, dristar kommunalnämnden i underdånighet öfverklaga desamma, och bifogas därför, utom nämnda handlingar, äfven en af samma myndighet gifven resolution å rättighet till utskänkning af enahanda drycker vid kongl. trängbataljonens lägerplats härstädes, likväl med den inskränkning, att dessa drycker icke få försäljas till andra än befäl och beväring, ej till allmänheten.

Nämnden betviflar icke, att samma inskränkning af höga vederbörande blifvit föreskrifven äfven för utskänkningen vid Sollefteå lägerplats, som föreskrefs vid trängbevaringslägret, derest nämnden fått tillfälle att uttala sin önskan i detta afseende, innan rättigheten meddelades, och att nämndens senare inlägg derom ej formenligt kunde föranleda till ändring af den gifna resolutionen annorledes än genom besvärs anförande.

Derför och på det Sollefteå kommun måtte förskonas från denna för sedligheten och den uppväxande ungdomen så förderfbringande rörelse, är det som nämnden vågar vända sig till Konungen och i djupaste underdånighet anhålla om ändring i afseende å dessa utskänkingsrättigheter vid Vesternorrlands regementes mötesplats, att försäljning af vin och maltdrycker derstädes likasom vid trängen, icke må vara tillåten åt andra än befäl och beväring.

Väl finnes här inom municipalsamhället både utminuterings- och utskänkingsrättigheter af spirituösa drycker och jemväl en utskänkingsrättighet för maltdrycker, men under sön- och helgdagar får sådan utskänkning ej utöfvas annat än till spisande gäster vid hotellen. Och maltdrycksutskänkningen är under hvardagar inskränkt till klockan 6 eftermiddagen under vintermånaderna och till klockan 7 eftermiddagen under sommarmånaderna. Dagen före sön- och helgdagar skall utskänkningen sluta en timme tidigare.

Men hvad båtär nämndens bemödande att ha fått dessa inskränkningar medgifna, om vid lägerplatserna sådan krogrörelse fritt får ega rum både helg- och sökendagar till klockan 10 eftermiddagen, helst

sedan begäret till omåttligt förtärande af vin och öl tilltagit i sådan grad, att följderna deraf synas vara jemförliga med omåttligt bruk af bränvin. Det är med stor grämselse och oro man får bevittna, huru, i synnerhet söndagar, denna vin- och ölkrog anlitas af mångtaliga hopar från när och fjerran belägna socknar, och följderna deraf uteblifva icke, nemligen fylleri, slagsmål och raglande gestalter, och det till och med mellan beväringarne, hvaraf en så illa slagits med en ölsejdel, att han blodig och sårad måst vårdas å härvarande lasarett, och om hvilket våld krigsrätt måst hållas.

Af det sålunda anförda, framgår befogenheten af detta klagomål.
Sollefteå den 20 juli 1899.

Underdånigst.

Å kommunalnämndens vägnar:

O. Neander
enligt fullmakt.

Afskrift.

OSCAR etc. — — — — —

Vår ynnest etc. — — — — —

Hos Oss har kommunalnämnden i Sollefteå socken i underdånighet anført besvär deröfver att I *dels* uppå framställning af chefen för vårt Vesternorrlands regemente, genom resolution den 24 april 1899 meddelat disponenten F. J. Ramström i Hernösand rättighet att, jemlikt 7 och 9 §§ i nådiga förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin, maldrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker, och under noggrannt iakttagande i tillämpliga delar af de i samma nådiga förordning meddelade föreskrifter, å Sollefteå läger ej mindre under tiden för nämnda regementes under innevarande år der pågående vapenöfningar och skolor än äfven tre dagar före och tre dagar efter berörda tid — i sistnämnda fall likväl endast till dem, som för ordnandet af regementets angelägenheter måste uppehålla sig å platsen — i den eller de lokaler och å de tider intill klockan 10 på aftonen, som af chefsembetet bestämdes, i förening med värdshusrörelse till förtäring på stället idka utskänkning af vin och maldrycker samt försäljning af kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa

drycker, med den inskränkning dock att utskänkning af vin eller malt-drycker icke finge å sön- eller helgdag ega rum å tid, då gudstjenst i församlingens kyrka hölles, *dels ock*, efter det kommunalnämnden, i sammanhang dermed att kommunalnämnden afgifvit af Eder infordradt yttrande i anledning af en utaf bryggaren Joh. Pettersson i Sollefteå hos Eder gjord framställning om rätt att under viss tid inom vår Norrlands trängbataljons område å Remsle mon inom nämnda socken utskänka vin och maltdrycker, hemställt, att I måtten uttryckligen förklara, att den genom Eder ofvanberörda resolution lemnade rättighet att å förenämnda regementes läger idka utskänkning af vin och malt-drycker afsåge allenast truppens behof, genom utslag den 23 juni 1899 funnit hvad kommunalnämnden sålunda hemställt icke till någon Eder åtgärd föranleda.

Efter det i anledning af dessa underdåniga besvär, deruti yrkats, att omförmälda försäljning af vin och maltdrycker å vårt Vesternorrlands regementes mötesplats måtte förklaras icke vara tillåten till andra än befäl och beväring, I, till följd af nådig remiss, inkommit med Ramströms förklaring äfvensom yttrande af regementschefen samt eget underdånigt utlåtande af den 16 nästlidne oktober,

hafve VI nu i nåder låtit detta besvärsmål Oss föredragas och dervid funnit godt lemna de underdåniga besvären utan vidare afseende. Hvilket Eder till kännedom och vederbörandes förståndigande i nåder meddelas.

Stockholms slott den 24 november 1899.

OSCAR.

E. von Krusenstjerna.

Inkom den 7 december 1899.

Till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesternorrlands län, angående kommunalnämndens i Sollefteå socken underdåniga besvär i fråga om medgifven rättighet till utskänkning af vin och maltdrycker på Sollefteå lägerplats under 1899 års vapenöfningar och skolor derstädes.

Vidimeras

Ex officio
O. Hammar.